

شناسایی مجموعه شیوه‌های موثر مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهر چابهار

مریم سیستانی^۱ و زهرا زارع^۲

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، واحد پردیس دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

۲. کارشناسی مشاوره، دانشگاه فرهنگیان زاهدان، زاهدان، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف، شناسایی مجموعه شیوه‌های موثر مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهر چابهار انجام شده است، روش تحقیق در پژوهش حاضر از نوع کیفی-کمی بوده و بر اساس هدف از نوع کاربردی است که در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به انجام رسیده است. جامعه آماری در این پژوهش شامل معلمان دوره ابتدایی شهرستان چابهار تشکیل داده‌اند که نمونه‌گیری از میان آنها به صورت هدفمند (تا زمان به اشباع رسیدن نتایج) انجام شده است، که تعداد ۵۰ نفر به عنوان جامعه نمونه تعیین شدند. به منظور تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز از روش دلفی و نرم‌افزار SPSS استفاده شد. نتایج نشان داد، مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس از سوی معلمان به ۱۸ مورد رسید که از بین آنها به ترتیب: گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات با مقدار میانگین ۳/۶۷، و ارائه محتوای استاندارد با قابلیت‌های چندرسانه‌ای از سوی آموزش و پرورش و .. با مقدار ۳/۲۴، بیشترین و کمترین میزان اهمیت و تاثیرگذاری را در بهبود مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی به خود اختصاص داده‌اند.

کلیدواژه‌ها: مدیریت تدریس، دوره ابتدایی، فضای مجازی، شهر چابهار

مقدمه

از ژانویه سال ۲۰۲۰ یک بحران ناگهانی در بهداشت عمومی جهان ایجاد شد، که در طی مدت کوتاهی از شهر ووهان چین به سراسر جهان گسترش یافته و به تهدیدی جدی برای بشر بدل شد (Shahi et al, 2020)، و به عنوان یکی از مهمترین و غیرقابل پیش‌بینی‌ترین بحران‌های بهداشت عمومی جهانی در چند وقت اخیر بوده است (Fernandez and Shaw, 2020) و به سبب قابلیت انتقال بالا، قریب‌الوقوع بودن و نامرئی بودن، دهکده جهانی را با چالشی بزرگ روبرو نموده است (Shivandi and Hassanvand, 2020). در وضعیت شیوع کرونا و به خصوص در ایام قرنطینه، سبک زندگی به دو شیوه عوض شد، ابتدا از طریق درب‌های بسته خانه‌ها و حتی این روزها بعد از فروکش کردن بحران، در پشت درهای بسته اتاق‌های کار و شیوه دوم از طریق تلفن همراه بوده است. زندگی روزمره که پیش از این از طریق تعاملات فیزیکی، سرشار از بروز احساسات و هیجانات رفتاری بود به میانجی‌گوشی‌های هوشمند هر چه بیشتر جنبه تصویری یافته است (سلگی و همکاران، ۱۳۹۹). در این بین، پاندمی ویروس کووید ۱۹، سیستم‌های آموزشی را نیز تحت تاثیر قرار داد، و منجر به تعطیلی نزدیک به کل مدارس، دانشگاه‌ها در سراسر جهان شد (Sustainable Development Group, 2020). سازمان بهداشت جهانی طبق بیانیه‌ای اعلام کرد که آموزش از راه دور از طریق رادیو، پادکست، تلویزیون و آموزش بر خط از بهترین راه‌های ادامه آموزش است (سلیمی و فردین، ۱۳۹۹).

در کشور ایران نیز مانند سایر کشورها، مهم‌ترین سیاست دولت برای مقابله با بحران، اجرای طرح فاصله‌گذاری اجتماعی بوده است. پیامدهای اجتماعی این سیاست‌ها نیز برای طبقات، گروه‌ها و افراد مختلف متفاوت است (ایمانی جاجرمی، ۱۳۹۹). تعطیلی مدارس در این شرایط، به دلیل نبودن اطمینان در خصوص شدت بیماری و چگونگی مواجهه و برنامه‌ای تعریف شده برای تداوم آموزش در نظام آموزش و پرورش چالش برانگیز بود (حسینی و همکاران، ۱۴۰۰). در این بین، فرصت‌های بزرگ از درون تهدیدهای ویروس کرونا برای جوامعی اتفاق خواهد افتاد خود را با مهارت و کاردانی، مسیرهای منتهی به تهدید را شناخته و متناسب با تهدید، فرصت به وجود آورند (کریمی، ۱۴۰۰). همچنین از سوی دیگر، این نکته نیز قابل تامل است، در کشور ما حدود ۱۳ میلیون نفر دانش آموز و حدود ۳ و نیم میلیون نفر دانشجو وجود دارد. سلامت جسمی و روانی و جلوگیری از آسیب دیدن این بخش بزرگ جامعه در نظر سیاستگذاران در اولویت بوده است و لذا با شعار مدارس و دانشگاه‌ها تعطیل است، اما آموزش تعطیل نیست، جامعه به استقبال این بلای فراگیر رفت، و یادگیری و آموزش به صورت مجازی پاسخی مثبت به تعطیلی مدارس در زمان شیوع ویروس کرونا در نظر گرفته می‌گردد (Marban et al, 2021).

در این راستا، کرونا ویروس در کشور ایران به عنوان یک بحران و قوی‌ترین تهدید برای سیستم آموزش کشور، با سامانه آموزشی شاد و ... کنترل شد، و در حال حاضر، همچنان آموزش مجازی در کنار آموزش حضوری جایگاه خود را حفظ کرده است و در بیشتر کلاس‌های تدریس در شهرستان چابهار همراه با آموزش حضوری یکی از شیوه‌های آموزشی قرار گرفته است. بر این اساس آنچه در آموزش در بستر مجازی قابل اهمیت است، شناسایی مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت کلاس و تدریس در فضای مجازی است. بنابراین هدف پژوهش حاضر، شناسایی مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهرستان چابهار می‌باشد، و به دنبال کنکاش و بررسی سؤال ذیل است:

مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهرستان چابهار کدامند؟ و کدام یک بیشترین میزان اهمیت را به خود اختصاص داده است؟

پیشینه تحقیق

مطالعات زیادی در رابطه با مدیریت کلاس و تدریس در سطح داخلی و خارجی انجام شده است، ولی در رابطه با موضوع پژوهش حاضر، مطالعات اندکی صورت گرفته است. در این راستا در این قسمت از پژوهش سعی شده به مطالعاتی که همسو و همخوانی با پژوهش دارند پرداخته گردد. حاجی زاده و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی تحت عنوان، تحلیل فرصت‌ها و چالش‌های آموزش مجازی در دوران کرونا: رهیافت توسعه آموزش مجازی در پساکرونا، به این نتایج دست یافتند، پاندمی کرونا از یک طرف باعث افزایش مهارت و تجربه آموزشی کلیه ذینفعان شده و از سوی دیگر، آسیب‌های جسمانی، روانی، افت تحصیلی،

فرسودگی شغلی، را به بار آورده است. کسانی و محمدی (۱۴۰۱)، در پژوهشی تحت عنوان، نگاهی به شیوه‌های موثر مدیریت کلاس و تدریس در فضای مجازی، به این نتایج دست یافتند، معلمان با شناخت نقش‌های خود می‌توانند در بهبود آموزش مجازی کمک نمایند. برگزاری کلاس مجازی خوب در گرو شناخت همین نقش‌ها است. رعایت اصول و آموزه‌های تعلیم و تربیت در پرتو تعامل با فراگیرندگان نوعی پیوند عاطفی میان معلم و دانش‌آموزان به وجود آورده و بدین صورت، کلاس درس در فضای مجازی به یک محیط جذاب، فعال و شاداب تبدیل می‌گردد. مقیمی بیدهندی (۱۴۰۱)، در پژوهشی تحت عنوان، اثربخشی آموزش مجازی بر یادگیری دانش‌آموزان دوره متوسطه در دوره کرونا، به این نتایج دست یافتند، آموزش مجازی به عنوان رکن موثر در آموزش می‌تواند با رفع چالش‌ها موجب افزایش بهره‌وری آموزش و یادگیری، دسترسی عمومی و ... شود به شرط آن بدان توجه شود و با بررسی‌های بیشتر الگویی جامع (حکمرانی آموزش مجازی) برای نحوه استفاده از آن در آموزش و پرورش تدوین گردد. امیریان هاشمی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی تحت عنوان، چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی به کودکان در مدارس از منظر ارتباطات (مطالعه موردی: نرم افزار شاد)، به این نتایج دست یافتند، بسترهای ارتباط عاطفی، ارتباطات ادراکی، میزان ارسال و دریافت بازخورد بین معلم و دانش‌آموز، تعاملات دوسویه ارتباطی بین معلم و دانش‌آموز و همچنین بین دانش‌آموزان با یکدیگر، در آموزش مجازی نرم افزار شاد نسبت به آموزش حضوری کاهش یافته است. باسیلیا و داوید کواوادزه (۲۰۲۰)، در پژوهشی تحت عنوان، انتقال آموزش آنلاین در طی بیماری همه‌گیری کووید ۱۹ در جورجیا (گرجستان)، به این نتایج دست یافتند، سیستم گوگل میت با پلتفرم کلاس تلفیق می‌شود یا اینکه بستر جداگانه‌ای برای اهداف آموزشی ایجاد می‌شود که ممکن است شامل شبیه‌سازی تمرین آزمایشگاهی برای دوره‌های مدارس باشد. یوسف مای و موگوس (۲۰۲۲)، در پژوهشی تحت عنوان، نگرش معلمان دبستان نسبت به استفاده محیط یادگیری مجازی در آموزش علوم، به این نتایج دست یافتند، معلمان با تجربه کمتر (جوانتر)، نگرش بهتری نسبت به معلمان قدیمی‌تر نسبت به یادگیری مجازی درس علوم دارند.

مبانی نظری

یکی از روش‌های آموزشی که در طی چند سال اخیر همزمان با توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش‌های رسمی و غیررسمی عنوان گردیده و سعی بر جایگزینی آموزش سنتی با آن است، آموزش مجازی می‌باشد. شعار شیوه آموزش مجازی این است: می‌بایستی آموزش را نزد افراد ببریم نه افراد را نزد آموزش، با نگاه اجتماعی به آموزش و یادگیری، سازماندهی شبکه‌ای و تاکید بر مشارکت. آموزش مجازی، استعاره‌ای است برای محیط‌های آموزش و یادگیری، با محور قرار دادن فراگیران (با توانایی‌ها و پیشینه‌های علمی و نیازهای آموزشی متفاوت) به جهت تحقق یادگیری موقعیتی، یادگیری تجربی و مساله‌مدار (به عنوان قلب آموزش مجازی) از طریق ترکیب تکنولوژی‌های جدید. در این سیستم یک کلاس درس الکترونیکی مطرح است که مغز متفکر سیستم به حساب می‌آید و یک شبکه، که محل حضور مجازی فراگیران است و یک ماهواره که از طریق امواج کوتاه یا کابل، آنها را به هم مرتبط می‌سازد. فرهنگ حاکم در این رویکرد فناورانه و دیجیتال با تمرکز کمتر می‌باشد، که این فرهنگ با حال و آینده نظر دارد و ماجراجویانه‌تر به مسائل می‌نگرد (رضوی، ۱۳۹۰). شیوه آموزش مجازی در بسته‌های یادگیری منبع محور با هدف ایجاد فضای استدلال و مذاکره و ارتباط به منظور افزایش اعتماد به نفس و خودکنترلی و دسترسی انعطاف‌پذیر به منابع مورد نیاز اتخاذ می‌گردد. در این شیوه آموزش، مدرسان نیاز به یادگیری مستمر و مهارت‌های جدید برای به روز نگه‌داری و توسعه طرح دروس و منابع درسی خود دارند، به ویژه اینکه درس آنها در معرض قضاوت عمومی قرار خواهد گرفت. این شیوه از آموزش، امکان نوآوری در طرح‌ریزی‌ها و کاربرد روش‌های کارآمد در زمینه‌های مختلف را در اختیار مدرسان قرار می‌دهد، به عبارتی سبب بالا بردن کارایی، قدرت و منزلت مدرس می‌گردد. در چند دهه اخیر و در اثر رشد نظریه سازنده‌گرایی (Constructivism) محور یادگیری از معلم به یادگیرنده انتقال داده شد. در طول این سال‌ها دو اتفاق دیگر الگوهای آموزش را متحول ساخت. رویکردهای جدید یادگیری و فناوری‌های اطلاعاتی و اشکال متنوع برآمده از آن که آینده آموزش عمومی و آموزش دانشگاهی را با چشم‌انداز امیدبخش‌تری مواجه نمود. تعامل و سطوحی از تفاهم میان رویکردهای جدید یادگیری و اشکال مختلف فناوری، الگوهای آموزش و یادگیری و تدریس در کلاس درس را با درجاتی از

تغییر یا تحول همراه کرده است. در نتیجه، درک جدیدی از مفهوم آموزش و یادگیری در حال شکل‌گیری است که زندگی برای دانش‌آموزان، در جامعه به شدت در حال دیجیتال شدن را مهیا می‌سازد (ابراهیم‌آبادی، ۱۳۸۵). در این راستا، اگر از نظرات آوانگاردی مانند آنچه که Kozma (2007) و Kozma and Clark (2009). درباره تردید خود از تاثیرات فناوری بر آموزش گفته‌اند، عبور کنیم، اکنون پس از تجربه‌های نخستین جوامع مختلف در موضوع آموزش الکترونیکی می‌توانیم با قاطعیت بیشتری از اهمیت و تاثیر هدف‌های تربیتی و محتوا بر آموزش در سامانه‌های الکترونیکی سخن به میان آوریم. به بیان دیگر، طراحی آموزشی، انتخاب راهبردهای درست، تدوین مناسب هدف‌ها و سازمان‌دهی درست محتوا است که آموزش و یادگیری را در محیط‌های الکترونیکی همراه با محیط سنتی اثر بخش می‌سازد (ابراهیم‌آبادی، ۱۳۸۵).

به بیان دیگر، طراحی آموزشی، انتخاب راهبردهای درست، تدوین مناسب هدف‌ها و سازمان‌دهی درست محتوا است که آموزش و یادگیری را در محیط‌های الکترونیکی اثر بخش می‌سازد. Santrock (۲۰۰۸) دو موضوع را در موفقیت هر طرح و برنامه آموزش مهم می‌داند. یکی هدف‌گذاری و برنامه‌ریزی آموزشی جدای از اینکه از سوی کدام مکتب (رفتارگرایی، شناخت‌گرا، ساختن‌گرا)، پیش‌بینی پژوهشی می‌شود. دوم، محیط و ابزارهای مناسب برای اینکه آمادگی برای تدریس از سوی معلم و یادگیری از سوی یادگیرنده در شکلی موثر، چالش‌برانگیز و شوق‌آفرین به اجرا درآید. در این چارچوب، به نظر می‌رسد، طبقه‌بندی هدف‌های یادگیری بلوم و همکاران (۱۹۸۶) که هدف‌های یادگیری را به سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی-حرکتی تقسیم می‌کرد، همچنین الگویی مناسب برای تحقق الگوهای سنتی به شمار می‌آید. همچنین سیف (۱۳۹۴) می‌گوید با ظهور رویکردهای اندرسون، کراتول و همکاران (۲۰۰۱)، سبسه هدف‌های یادگیری طراحی شده از سوی بلوم را مورد بازنگری قرار دارند و شکل جدیدی را در حوزه شناختی با عنوان، طبقه‌بندی برای یادگیری، آموزش و سنجش معرفی کردند (ابراهیم‌آبادی، ۱۳۸۵).

روش تحقیق

روش تحقیق در پژوهش حاضر از نوع کیفی-کمی بوده و بر اساس هدف از نوع کاربردی است که در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ به انجام رسیده است. جامعه آماری در این پژوهش شامل معلمان دوره ابتدایی شهرستان چابهار تشکیل داده‌اند که نمونه‌گیری از میان آنها به صورت هدفمند (تا زمان به اشباع رسیدن نتایج) انجام شده است، که تعداد ۵۰ نفر به عنوان جامعه نمونه تعیین شدند. پژوهش حاضر از نظر روش‌شناسی، به دو بخش عمده تقسیم شده است. در بخش اول اختصاص به استخراج شیوه‌های موثر در مدیریت کلاس و تدریس در فضای مجازی مدارس ابتدایی شهرستان چابهار با استفاده از روش دلفی پرداخته شد، و سپس به منظور رتبه‌بندی و میزان اهمیت و تاثیرگذاری‌شان در بهبود مدیریت و کلاس تدریس از آزمون تی تک نمونه‌ای (نرم افزار SPSS)، استفاده شد.

یافته‌های تحقیق

در این قسمت از پژوهش، با استفاده از روش دلفی، مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی در شهرستان چابهار شناسایی شد. در این راستا، برای تعیین میزان اتفاق نظر میان اعضای پانل، از ضریب هم‌هنگی کندال استفاده شد. ضریب هم‌هنگی کندال مقیاسی برای تعیین درجه هم‌هنگی و موافقت میان چندین دسته رتبه مربوط به N شی یا فرد است. در حقیقت با کاربرد این مقیاس می‌توان همبستگی رتبه‌ای میان K مجموعه رتبه را یافت. مقدار این مقیاس هنگام هم‌هنگی یا موافقت کامل برابر با یک و در زمان نبود هم‌هنگی برابر با صفر است. اشمیت برای تصمیم‌گیری درباره توقف یا ادامه دوره‌های دلفی یک معیار آماری ارائه می‌کند، این معیار میزان اتفاق نظر میان اعضای پانل را بر اساس مقدار ضریب هم‌هنگی کندال تعیین می‌کند. جدول (۱) چگونگی تفسیر مقادیر گوناگون این ضریب را نشان می‌دهد.

جدول (۱): تفسیر مقادیر گوناگون ضریب هم‌هنگی کندال

مقدار W	تفسیر	اطمینان نسبت به ترتیب عوامل
۰،۱۹-۰	اتفاق نظر بسیار ضعیف	وجود ندارد
۰،۳۹-۰،۲	اتفاق نظر ضعیف	کم

متوسط	اتفاق نظر متوسط	۰.۵۹-۰.۴
زیاد	اتفاق نظر قوی	۰.۷۹-۰.۶
بسیار زیاد	اتفاق نظر بسیار قوی	۱-۰.۸

منبع: یافته‌های، تحقیق، ۱۴۰۲

صرف معنادار بودن آماری ضریب W برای توقف فرایند دلفی کفایت نمی‌کند. رشد زیاد این ضریب در دو دور متوالی حاکی از ادامه روش دلفی خواهد بود. ثابت ماندن این ضریب یا رشد ناچیز آن در دو دور نشان می‌دهد که افزایشی در توافق اعضا صورت نگرفته است، و فرایند نظرخواهی باید متوقف شود. مقدار عددی ضریب کندال در ۳ مرحله دلفی در این قسمت از پژوهش در جدول (۲) آورده شده است.

جدول (۲): مقدار عددی ضریب کندال مراحل دلفی

پرسشنامه	مراحل دلفی و مقدار کندال	شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس
پرسشنامه اول	مراحل دلفی	۰/۷۱۱
	مقدار ضریب کندال	۰/۷۲۱
پرسشنامه دوم	مراحل دلفی	۰/۷۲۲
	مقدار ضریب کندال	۰/۷۲۱
پرسشنامه سوم	مراحل دلفی	۰/۷۴۸
	مقدار ضریب کندال	۰/۷۶۶

منبع: یافته‌های، تحقیق، ۱۴۰۲

با نزدیک بودن نتایج دور دوم و سوم و تفاوت اندک تغییر ضریب کندال، آزمون دلفی پایان یافت.

جدول (۳): نتایج راندهای سه گانه دلفی برای مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی

شیوه‌های موثر	میانگین	درصد توافق	میانگین	درصد توافق	میانگین	درصد توافق
تعاملی کردن آموزش و یادگیری	۳/۱۱	۰/۶۶	۳/۱۶	۰/۷۶	۳/۱۸	۰/۸۰
چند رسانه‌ای کردن محتوا و درس گفتارهای دیجیتالی در محیط آموزش	۳/۱۶	۰/۷۶	۳/۱۹	۰/۸۲	۳/۲۱	۰/۸۵
آمادگی‌های حرفه‌ای مدرسان برای ایفای نقش راهنمایی و تسهیل و هدایت یادگیرندگان	۳/۱۳	۰/۶۸	۳/۱۹	۰/۸۲	۳/۲۳	۰/۸۷
تولید محتوا در اشکال دیجیتال با استفاده از ابزارهای چند رسانه‌ای	۳/۱۴	۰/۷۹	۳/۱۷	۰/۷۷	۳/۲۰	۰/۸۴
ایجاد آزمایشگاه‌ها و موزه‌های مجازی	۳/۱۱	۰/۶۶	۳/۱۵	۰/۷۵	۳/۲۲	۰/۸۶
گسترش نمایشگاه‌ها و اردوهای مجازی	۳/۱۰	۰/۵۹	۳/۱۱	۰/۶۶	۳/۱۵	۰/۷۵
گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات	-	-	۳/۱۹	۰/۸۲	۳/۲۴	۰/۹۰
افزایش امکانات فیزیکی آموزشی به ویژه در مناطق محروم شهرستان چابهار	۳/۱۲	۰/۷۷	۳/۱۵	۰/۸۱	۳/۱۷	۰/۸۲
تغییر در رویکرد و ایدئولوژی آموزش و پرورش و انتخاب معلم یادگیرنده و جستجوگر	۳/۱۱	۰/۶۶	۳/۱۶	۰/۷۶	۳/۱۲	۰/۷۷
ایجاد شرایط روانی و فیزیکی لازم توسط والدین برای تمرکز دانش‌آموزان در امر آموزش مجازی	۳/۱۰	۰/۷۲	۳/۱۳	۰/۷۹	۳/۱۴	۰/۸۰
ارائه محتوای استاندارد با قابلیت‌های چندرسانه‌ای از سوی آموزش و پرورش و ...	۳/۱۴	۰/۷۹	۳/۱۵	۰/۸۱	۳/۱۷	۰/۸۳
استفاده از منابع متنوع برای تقویت در روش تدریس	۳/۱۵	۰/۶۷	۳/۱۹	۰/۸۲	۳/۲۱	۰/۸۵
استفاده از روش تدریس فعال و مشارکتی	۳/۱۴	۰/۶۹	۳/۱۷	۰/۷۷	۳/۱۹	۰/۷۸

۰/۸۷	۳/۲۳	۰/۷۸	۳/۱۹	۰/۶۹	۳/۱۵	استفاده از یادگیری معکوس و واگرا
۰/۸۸	۳/۲۰	۰/۷۸	۳/۱۹	۰/۷۷	۳/۱۷	به روز شدن دانش علمی معلمان
۳/۱۸	۰/۸۳	۳/۲۱	۰/۷۸	-	-	استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس
۰/۷۰	۳/۱۶	۰/۷۵	۳/۱۵	-	-	چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی
۰/۸۸	۳/۲۴	۰/۸۰	۳/۲۱	۰/۶۹	۳/۱۵	اختصاص وقت بیشتر برای ارتقای آموزش مجازی

منبع: یافته‌های، تحقیق، ۱۴۰۲

مطابق جدول (۳)، در راند اول دلفی: پرسشنامه‌ای شامل (۱۵) شیوه موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهرستان چابهار به معلمان ارائه شد. در پایان راند اول شیوه جدیدی به پرسشنامه اضافه نشد، و همچنین هیچ شیوه‌ای از سوی معلمان حذف نشد. در راند دوم دلفی: بر اساس نتایج به دست آمده در دور اول، پرسشنامه دور دوم با ۱۵ عامل طراحی شد. این پرسشنامه به همراه نتایج دور اول در اختیار معلمان قرار گرفت. در پایان راند دوم، شیوه‌های موثر از جمله: (گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات، استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس، چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی) به پرسشنامه اضافه شد، و مجموعه شیوه‌ها به (۱۸) عدد رسید. در راند سوم دلفی: بر اساس نتایج به دست آمده از دور اول و دوم، پرسشنامه دور سوم با ۱۸ شیوه موثر در مدیریت کلاس و تدریس طراحی شد، و در پایان راند سوم، شیوه جدیدی اضافه نشد، و در نهایت، هیچ یک از شیوه‌ها حذف نشد. در نهایت با استفاده از ضریب کندال نیز در مورد تمامی شیوه‌ها اجماع نظرات مشاهده شد. با توجه به اجماع و عدم اضافه شدن شیوه جدید، شرط توقف فراهم شد.

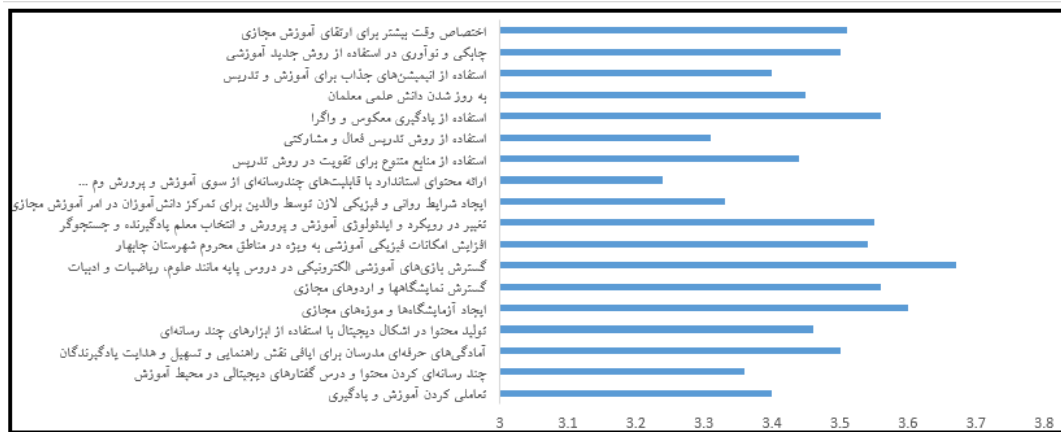
در ادامه نیز با استفاده از آزمون تی تک نمونه‌ای به میزان اهمیت و تاثیرگذاری هر یک از شیوه‌ها در بهبود مدیریت تدریس در فضای مجازی پرداخته شد. نتایج به شرح جدول (۴) است.

جدول (۴): میزان اهمیت تاثیرگذاری شیوه‌های آموزشی در بهبود مدیریت تدریس در فضای مجازی

فاصل اطمینان تفاوت ۰/۹۵		معناداری (۲) دامنه)	T	میانگین	شیوه‌های موثر
پایین	بالا				
۳/۲۳	۳/۵۴	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۰	۳/۴۰	تعاملی کردن آموزش و یادگیری
۳/۲۳	۳/۴۶	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۵	۳/۳۶	چند رسانه‌ای کردن محتوا و درس گفتارهای دیجیتالی در محیط آموزش
۳/۴۳	۳/۶۴	۰/۰۰۰	۲۳/۴۷۶	۳/۵۰	آمادگی‌های حرفه‌ای مدرسان برای ایفای نقش راهنمایی و تسهیل و هدایت یادگیرندگان
۳/۳۴	۳/۵۶	۰/۰۰۰	۲۳/۴۵۷	۳/۴۶	تولید محتوا در اشکال دیجیتال با استفاده از ابزارهای چند رسانه‌ای
۳/۴۳	۳/۷۴	۰/۰۰۰	۲۳/۴۶۰	۳/۶۰	ایجاد آزمایشگاه‌ها و موزه‌های مجازی
۳/۴۴	۳/۶۷	۰/۰۰۰	۲۳/۴۵۷	۳/۵۶	گسترش نمایشگاه‌ها و اردوهای مجازی
۳/۵۵	۳/۷۸	۰/۰۰۰	۲۳/۴۷۶	۳/۶۷	گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات
۳/۴۳	۳/۶۷	۰/۰۰۰	۲۳/۴۵۷	۳/۵۴	افزایش امکانات فیزیکی آموزشی به ویژه در مناطق محروم شهرستان چابهار
۳/۴۴	۳/۶۷	۰/۰۰۰	۲۳/۴۶۰	۳/۵۵	تغییر در رویکرد و ایدئولوژی آموزش و پرورش و انتخاب معلم یادگیرنده و جستجوگر
۳/۲۱	۳/۴۳	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۳	۳/۳۳	ایجاد شرایط روانی و فیزیکی لازم توسط والدین برای تمرکز دانش‌آموزان در امر آموزش مجازی
۳/۱۲	۳/۳۳	۰/۰۰۰	۲۳/۳۴۴	۳/۲۴	ارائه محتوای استاندارد با قابلیت‌های چندرسانه‌ای از سوی آموزش و پرورش و ..
۳/۳۳	۳/۵۶	۰/۰۰۰	۲۳/۴۱۳	۳/۴۴	استفاده از منابع متنوع برای تقویت در روش تدریس
۳/۲۲	۳/۴۵	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۳	۳/۳۱	استفاده از روش تدریس فعال و مشارکتی
۳/۴۳	۳/۶۹	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۵	۳/۵۶	استفاده از یادگیری معکوس و واگرا
۳/۲۵	۳/۳۲	۰/۰۰۰	۲۳/۴۴۰	۳/۴۵	به روز شدن دانش علمی معلمان
۳/۳۱	۳/۴۹	۰/۰۰۰	۲۳/۳۸۹	۳/۴۰	استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس

۳/۴۴	۳/۶۳	۰/۰۰۰	۲۳/۴۶۰	۳/۵۰	چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی
۳/۴۳	۳/۶۶	۰/۰۰۰	۲۳/۴۶۲	۳/۵۱	اختصاص وقت بیشتر برای ارتقای آموزش مجازی

منبع: یافته‌های، تحقیق، ۱۴۰۲

شکل (۱): میزان اهمیت تاثیرگذاری شیوه‌های آموزشی در بهبود مدیریت تدریس در فضای مجازی،

منبع: یافته‌های، تحقیق، ۱۴۰۲

مطابق نتایج به دست آمده در جدول (۴) و شکل (۱)، از بین شیوه‌های آموزشی موثر؛ به ترتیب: گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات با مقدار میانگین ۳/۶۷، ایجاد آزمایشگاه‌ها و موزه‌های مجازی با مقدار ۳/۶۰، گسترش نمایشگاه‌ها و اردوهای مجازی و استفاده از یادگیری معکوس و واگرا با مقدار ۳/۵۶، تغییر در رویکرد و ایدئولوژی آموزش و پرورش و انتخاب معلم یادگیرنده و جستجوگر با مقدار ۳/۵۵، افزایش امکانات فیزیکی آموزشی به ویژه در مناطق محروم شهرستان چابهار با مقدار ۳/۵۴، اختصاص وقت بیشتر برای ارتقای آموزش مجازی با مقدار ۳/۵۱، چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی و آمادگی‌های حرفه‌ای مدرسان برای ایفای نقش راهنمایی و تسهیل و هدایت یادگیرندگان با مقدار ۳/۵۰، تولید محتوا در اشکال دیجیتال با استفاده از ابزارهای چند رسانه‌ای با مقدار ۳/۴۶، به روز شدن دانش علمی معلمان با مقدار ۳/۴۵، استفاده از منابع متنوع برای تقویت دروس تدریس با مقدار ۳/۴۴، استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس و تعاملی کردن آموزش و یادگیری با مقدار ۳/۴۰، چند رسانه‌ای کردن محتوا و درس گفتارهای دیجیتالی در محیط آموزش با مقدار ۳/۳۶، ایجاد شرایط روانی و فیزیکی لازم توسط والدین برای تمرکز دانش‌آموزان در امر آموزش مجازی با مقدار ۳/۳۳، استفاده از روش تدریس فعال و مشارکتی با مقدار ۳/۳۱، ارائه محتوای استاندارد با قابلیت‌های چندرسانه‌ای از سوی آموزش و پرورش و .. با مقدار ۳/۲۴، بیشترین و کمترین میزان اهمیت تاثیرگذاری را در بهبود مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی به خود اختصاص داده‌اند.

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی شناسایی مجموعه شیوه‌های موثر در مدیریت تدریس دوره ابتدایی در فضای مجازی شهرستان چابهار انجام شده است. نتایج تحقیق نشان داد، در راند اول دلفی، پرسشنامه‌ای شامل (۱۵)، شیوه موثر در مدیریت تدریس در فضای مجازی به معلمان ارائه شد. در پایان راند اول شیوه جدیدی به پرسشنامه اضافه و حذف نشد. در راند دوم دلفی: بر اساس نتایج به دست آمده در دور اول، پرسشنامه دور دوم با ۱۵ شیوه طراحی شد. این پرسشنامه به همراه نتایج دور اول در اختیار معلمان قرار گرفت. در پایان راند دوم، شیوه‌های موثر از جمله: (گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات، استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس، چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی) به پرسشنامه اضافه شد، و مجموعه عوامل به ۱۸ شیوه رسید. در راند سوم دلفی: بر اساس نتایج به دست آمده از دور اول و دوم، پرسشنامه دور سوم با ۱۸ شیوه موثر در مدیریت کلاس و تدریس طراحی شد، و در پایان راند سوم، شیوه

جدیدی اضافه نشد، و در نهایت، هیچ یک از شیوه‌ها حذف نشد. در ادامه نیز نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای به منظور میزان اهمیت تاثیرگذاری هر یک از شیوه‌های شناسایی شده در بهبود مدیریت کلاس و تدریس نشان داد، از بین شیوه‌های آموزشی موثر؛ به ترتیب: گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه مانند علوم، ریاضیات و ادبیات با مقدار میانگین ۳/۶۷، ارائه محتوای استاندارد با قابلیت‌های چندرسانه‌ای از سوی آموزش و پرورش و .. با مقدار ۳/۲۴، بیشترین و کمترین میزان اهمیت و تاثیرگذاری را در بهبود مدیریت کلاس و تدریس در فضای مجازی به خود اختصاص داده‌اند.

مطابق نتایج به دست آمده، گسترش بازی‌های آموزشی الکترونیکی در دروس پایه و ایجاد آزمایشگاه‌ها و موزه‌های مجازی و گسترش نمایشگاه‌ها و اردوهای مجازی، برای گسترش کمی و کیفی آموزش و تدریس در فضای مجازی؛ و مواردی از این دست باید در دستور کار متخصصان آموزش قرار گیرد، همچنین تعاملی کردن آموزش و یادگیری و چند رسانه‌ای کردن محتوا و درس گفتارهای دیجیتال در محیط آموزش، بسیار بااهمیت است. در واقع، تعامل، کنش‌گری، گسترش خودتنظیمی و خودراهبری، هسته اصلی پیشرفت تحصیلی و یادگیری در سامانه‌های علمی، اجتماعی و فناوری الکترونیکی به حساب می‌آید، و همچنین آمادگی‌های حرفه‌ای مدرسان و تولید محتوا در اشکال دیجیتالی از دیگر شیوه‌های موثر و مهم در امر مدیریت کلاس و تدریس می‌باشد.

همچنین از سوی دیگر، در فرایند توسعه مهارت و تجربه یادگیری دانش‌آموزان در آموزش مجازی، خلاقیت و توانایی معلمان بسیار با اهمیت است. تجربه یادگیری و یاددهی معلم و دانش‌آموز در آموزش حضوری بیشتر در چارچوب دانش‌آموز محوری و تولید مفاهیم توسط خود او و آموزش نوین معلم بوده است، با مجازی شدن تحصیل، معلمان باید مهارت و خلاقیتشان را در این حوزه متحول نمایند و به منظور تقویت روش تدریس از منابع متنوع بهره‌گیرند، و از شیوه‌های موثر از جمله: استفاده از انیمیشن‌های جذاب برای آموزش و تدریس، استفاده از یادگیری معکوس و واگرا، استفاده از روش تدریس فعال و مشارکتی، استفاده از منابع متنوع برای تقویت در روش تدریس، تغییر در رویکرد و ایدئولوژی آموزش و پرورش و انتخاب معلم یادگیرنده و جستجوگر، چابکی و نوآوری در استفاده از روش جدید آموزشی، بهره‌برند.

منابع

- ابراهیم‌آبادی، حسین. ۱۳۸۵. تحولات فضای مجازی، نظریه‌های یادگیری و الگوهای آموزش الکترونیکی ایده‌هایی برای پیوند میان آموزش علوم و سامانه‌های الکترونیکی در ایران. نامه علوم پایه.
- امیریان هاشمی، مهدیه. سلطانی فر، محمد. مظفری، افسانه. ۱۴۰۱. چالش‌ها و فرصت‌های آموزش مجازی به کودکان در مدارس از منظر ارتباطات (مطالعه موردی: نرم افزار شاد). فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای ارتباطات و رسانه. ۵(۴). صص ۶۳-۹۰.
- ایمانی جاجرمی، حسین، ۱۳۹۹. پیامدهای اجتماعی شیوع ویروس کرونا در جامعه ایران. ارزیابی تاثیرات اجتماعی، ۱(۲)، ویژه نامه پیامدهای شیوع ویروس کرونا-کووید ۱۹، صص ۸۷-۱۰۳.
- حاجی، جمال. محمدی مهر، مژگان. محمدی آذر، حدیقه. ۱۴۰۰. بازنمایی مشکلات آموزش در فضای مجازی با استفاده از برنامه شاد در دوره پاندمی کرونا: یک مطالعه پدیدارشناسی. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی. ۱۱(۱۳)، صص ۱۵۳-۱۷۴.
- حسنی، محمد. غلام آزاد، سهیلا. نویدی، احد. ۱۴۰۰. تجارب زیسته معلمان ایران از تدریس مجازی در اوایل دوران همه‌گیری ویروس کرونا. فصلنامه فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۱۲(۴۵)، صص ۸۷-۱۰۷.
- رضوی، سیدعباس، ، مباحث نوین در فناوری آموزشی، ناشر: دانشگاه شهید چمران اهواز.
- سلگی، محمد، مطلبی، داریوش، غلامی‌پور، اسماعیل، ۱۳۹۹، کرونا و جامعه ایران: سوبه‌های فرهنگی و اجتماعی (مجموعه مقالات)، ناشر: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

- سلیمی، سمانه، فردین، محمد علی، (۱۳۹)، نقش ویروس کرونا در آموزش مجازی، با تأکید بر فرصت‌ها و چالش‌ها. فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۸(۲)، صص ۴۹-۶۰.
- سیف، علی اکبر. ۱۳۹۴. روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش، انتشارات دوران.
- کریمی، مینا. ۱۴۰۰. تحلیل پدیدارشناسانه‌ی تجارب زیسته اساتید و دانشجویان از آموزش حضوری در نظام آموزش عالی ایران. فصلنامه فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی. ۱۱(۴)، صص ۱۵۳-۱۷۴.
- کسان، وحید. محمدی، مهرعلی. ۱۴۰۱. گاهی به شیوه‌های موثر مدیریت کلاس و تدریس در فضای مجازی. مجله پیشرفت‌های نوین در روانشناسی، علوم تربیتی و آموزش و پرورش. ۵(۵۰)، صص ۵۱۸-۵۲۹.
- مقیمی بیدهدی، دلارام. ۱۴۰۱. اثربخشی آموزش مجازی بر یادگیری دانش‌آموزان دوره متوسطه در دوره کرونا. فصلنامه ایده‌های نوین روانشناسی. ۱۳(۱۷)، صص ۱-۱۷.
- Anderson, T. 2003. Toward at theory Of Online Learning. InT. Anderson &F. Elloumi (Eds.), Theory and Practice Of Online Learning (PP.33-59). Athabasca, AB: Athabasca University, from cde. Athabasca. Ca/online-book.
- Basilaia, G., Kvavadze, D. 2020. Transition to online education in schools during a SARS-CoV-2 coronavirus (COVID-19) pandemic in Georgia. Pedagogical Research, 5(4). Pp 11-24.
- Fernandez, A. A., and Shaw, G. P. 2020. Academic Leadership in a Time of Crisis: The Coronavirus and COVID-19. Journal of Leadership Studies, 14(1), pp 39-45.
- Kozma, R.B. 2007. Counterpoint theory of “learning with media”, Journal of Education technology. 38(4): pp 75-95.
- Kozma, R.B. Clark, R.E. 2006. Does media Affect learning. Website: shameem Blogspot.com ducation technology, 38(4): pp 755-775
- Santrock, J.W, 2011. Lifespan Development: Socio Emotional Development in Adolescence (chapter12), Publisher: Mc Graw- Hill Education.
- Shah, K., Kamrai, D., Mekala, H., Mann, B., Desai, K., and Patel, R. S. (2020). Focus on mental health during the coronavirus (COVID-19) pandemic: applying learnings from the past outbreaks. Cureus, 12(3). Pp 45-61.
- Shivandi, K., Hassanvand, F. (2020). Developing a model of psychological consequences of anxiety caused by coronavirus epidemic and investigating the mediating role of spiritual health. Culture of Counseling and Psychotherapy, 11 (42), 1-36.
- Marbán, J. M., Radwan, E., Radwan, A., Radwan, W. (2021). Primary and Secondary Students' Usage of Digital Platforms for Mathematics Learning during the COVID-19 Outbreak: The Case of the Gaza Strip. Mathematics, 9(2), 110.
- Yousef Mai, M. Muruges, CH.R. (2022). Primary School Science Teachers' Attitude towards Using Virtual Learning Environment (VLE) In Teaching Science. European Journal of Education. Volume 5, Issue 1. Pp 132-143.